

NOORTESEIRE mõttehommik Pärnus 19.09.12 Tervise konverentsisaalis: „Märka noort – miks, kes ja kuidas“ Käesolevas töös esitatud mõtete ja ettepanekute allikad on autori:

- panus sotsiaalministeeriumi laste hoolekande arengukava töörühmas 2001a.
- 2003 a. HTM tellimusel (leping 10-12/218)läbi viidud koolikatkestamise uuring.
- 2006 a. läbi viidud õpilaskodu tõhususe küsitlus (Õpetajate Leht 03.11.2006)
- 2009a. läbi viidud asendushoolduse kvaliteedi analüüs (ST nr 1/2010)
- 2012a. koostatud ülevaade meedia rollist sotsiaaltöös (ST nr 1/2012)
- panus laste ombudsmani vaesuse teemalises ümarlinal 2012a.
- 2012 a. Pärnumaa viies koolis korraldatud küsitlus noorte alkoholismi teemal (PP 01.03.12)

NOORTE VÕÖRANDUMISE TÕENÄOLISED ALLIKAD.

I Pere kasvukeskkonnana ei tule toime oma rolliga:

- 1.1. Tendents perekondade lagunemisele tekitab lapses ohutunnet
- 1.2. Lagunenud/lagunev pere vähendab lapse võimalusi saada vajalikku hoolt
- 1.3. Kodu ei kaitse - peresisene vägivald lapse või teiste pereliikmete kallal
- 1.4. Vanemate hõivatusest/stressist/oskamatuses tingitud laste üksijäetus
- 1.5. Väike laste arv peres ei paku koostööks vajalikku keskkonda
- 1.6. Kodu ei loo väärtuste mõõdupuud -vanemate sotsiaalne/kõlbeline ebaküpsus
- 1.7. Vaesuses rahuldamata lapse esma- ja arenguvajadused
- 1.8. Vaesus ja vanemate hoolimatus/ettevalmistamatus kahjustavad lapse tervist
- 1.9. Erinevad pinged põhjustavad noorte riskikäitumist ning sõltuvusi
- 1.10. Tütarlaste kasvav agressiivsus, poistel raskused kohaneda muutustega soorollides

II Kool kasvukeskkonnana ei tule toime oma rolliga:

- 2.1. Kool kohati distantseerunud kasvatamisest ja piirdub vaid õpetamisega
- 2.2. Kool ei kaitse – kaaslaste ja õpetajate vägivald lapse kallal
- 2.3. Pearaha nimel ülepaisutatud klassiruumi õpitingimused kahjustavad tervist/töötulemusi
- 2.4. Kool on loobumas koostööst koduga, hoolekogud ei täida oma rolli
- 2.5. Kool ei ole huvitatud koostööst teiste institutsioonidega, varjab infot
- 2.6. Kool ei võta vastutada vastuvõetud laste koolis püsimise eest

2.7. Piisavalt diferentseerimata õpetamine tekitab toimetulematuid ja väljalangejaid

2.8. Õpetaja elukutse ning -koolitus ei köida mehi, kool sooliselt kallutatud

III Asendushooldus ei tule toime oma rolliga

3.1. Puuduvad asendushoolduse kvaliteeti analüüsivad uuringud

3.2. Puuduvad selged asendushoolduse kvaliteedistandardid, nende kontrollimehhanismid

3.3. Puudub asendushooldust korraldav institutsioon ; hoolduspered on jäänud ilma vajaliku toetuse, järelkoolituse, supervisioonita

3.4. Kohalikul ja riigi tasandil eelisarendatakse vähemtõhusat kuid kulukamat asenduskodu (lastekodu) hooldus(kasu)peredele.

IV Meedia kasvukeskkonna mõjutajana töötab vastu kodule ja koolile

4.1. Eksponeerib ohtralt vägivalda; propageerib tarbimist ja labasust; edendab edu – ja staarikultust

4.2. Seab kõmulugusid tootes ohtu laste väärtushinnangud, turvalisuse ning spetsialistide töörahu

V Ühiskond/erakonnad ei ole lapsesõbralikud

5.1. Teadvustamata (lahtirääkimata) on ühivastutus laste kasvukeskkonna hoidmisel

5.2. Sõnastamata (poliitikute poolt) on tulevikuühiskonna need parameetrid, mida peaks arvestama laste ettevalmistamisel eluks tolles ühiskonnas.

5.3. Tänavapildist on kadumas sekkuda tahtev/söandav möödakäija kutsumaks korrale väärt käituvaid alaealisi või lapsi väärkohtlevaid täiskasvanuid (Lisad: „ noorukid ründasin bussijuhti“, <http://arvamus.postimees.ee/53346/risto-berendson-pahade-voit/>)

5.4. Riigi ja kohalike seaduste ettevalmistamisel puudub analüüs/proгноos nende võimaliku mõju kohta lastele ja peredele. Enamuses KOV'st puudub lastekaitse spetsialist.

5.5. Kihistumine ja ebavõrdsus. Seadusandja on sünnitoetusi kehtestades selgelt eelistamas sissetulekute tipus olevaid peresid. Lastetoetusi sissetulekute hulka arvates on kasvatatud vaesusriske madala sissetulekuga peredes.

5.6. Lastekaitset sätestavad seadused /seda ellu viivad instantsid on hambunud ning kohati töötavad vastu nii laste endi kui ühiskonna vajadustele ja huvidele; ülehooldamine, karistamatuse tunne. Laste õigused ja kohustused pole tasakaalus, alaealiste mõjutusvahendid ebatõhusad.

5.7. Riskipered on jäänud vajaliku tähelepanu ja toeta. Sotsiaalhoolekanne ning õigussüsteem venitavad sekkumisega seni, kuni parim aeg lapse päästmiseks on möödas.

5.8. Nn õhukese (e ükskõikse, mittesekkuva) riigi loomise nimel on alarahastatud lastekaitse, noorsootöö, huviharidus, tugiteenused peredele jne.